

Analist en schrijver Phil Hasheider zet aAa-geschiedenis tot in detail uiteen

Zestig jaar aAa-systeem

De Amerikaan Phil Hasheider vertelde tijdens de jaarvergadering van de aAa-vereniging over het ontstaan en de gedachten achter het aAa-systeem. De melkveehouders Jeroen van Maanen en Jan Zwolle omljstten de geschiedenis met scherpe, hedendaagse columns.

tekst **Florus Pellikaan**

Phil Hasheider:
'Met aAa krijg je de bovengemiddelde nakomelingen van een stier'

Jeroen van Maanen:
'De stieren Tops, Silver en Bill waren het resultaat van aAa-paringen'

Jan Zwolle:
'Wij zijn geen fokker, dan moet je met de nieuwste ontwikkelingen mee'

Zestig jaar geleden op 21 juni 1950 analyseerde de grondlegger van het aAa-systeem Bill Weeks officieel de eerste koe. Ruim twintig jaar geleden kreeg het paringsysteem voet aan land in Nederland. Toeval of niet, de jubilea vallen precies samen met het verschijnen van het boek 'Creating balance between form & function' van de Amerikaanse aAa-analist en schrijver Phil Hasheider. Ter gelegenheid van de jaarvergadering, exact op de geboortedag van Bill Weeks, haalde de aAa-vereniging de Amerikaan naar Swifterbant.

Zes jaar werkte Hasheider aan het boek dat het ontstaan van het aAa-systeem tot in detail omschrijft.

Skelet ontleden

'Melkveehouder Bill Weeks stelde zichzelf in de late jaren dertig veel vragen over hoe hij een betere koe kon fokken. En hoe het kwam dat een stier in combinatie met de ene koe een veel betere nakomeling gaf dan bij een paring met een andere koe. Het was in een tijd dat niemand anders zichzelf deze vragen stelde', vertelt Hasheider. 'Weeks realiseerde zich dat

de stier die hij in zijn veestapel gebruikte, enkele zeer goede, enkele middelmatige en enkele slechte dochters had gegeven. Toen hij een andere stier aanschafte die qua type het tegenovergestelde was van de vorige merkte hij dat deze stier in combinatie met zijn koeien precies het tegenovergestelde deed. Hier begonnen zijn ideeën langzaam vorm te krijgen.' Volgens Hasheider ontleepte Weeks het skelet van een koe tot de kleinst mogelijke onderdelen en vond hij 161 unieke onderdelen. Weeks begreep dat onder andere de

bloedsomloop, de voortplantingsorganen, de ademhalingsorganen en de melkorganen allemaal in relatie staan tot elkaar en dat hun functioneren beïnvloed wordt door de vorm van het skelet. 'In zijn algemeenheid neigt ieder dier naar breed of smal, lang of kort, hoog of laag, grof of plat, dik of dun, sterk of licht. Een dier bestaat nooit uit onnatuurlijke verbanden en combinaties', citeert Hasheider Bill Weeks. Hierdoor zoekt men binnen het systeem altijd naar de oorzaak achter een probleem.

Hogere productie

'Ik wil benadrukken dat het analysesysteem niet is veranderd in zestig jaar. U krijgt dezelfde analyse als waarmee Weeks in 1950 startte. Probeer dat maar eens ergens anders in de veeverbetering te vinden', stelt Hasheider. 'Het aAa-systeem waardeert geen koeien en stieren, maar analyseert ze alleen. Een slechte stier heeft ook een aAa-code. Maar met het goed toepassen van het aAa-systeem krijg je door de passende combinaties de bovengemiddelde nakomelingen van een stier.'

Hasheider heeft de resultaten van een studie naar het aAa-systeem, die het Amerikaanse holsteinstamboek gedurende de jaren tachtig uitvoerde, paraat. 'Tien procent betere aAa-paringen zorgt gemiddeld voor 450 kilo melk per dochter per lactatie meer.' Hasheider interviewde voor het boek Wally Lindskoog van het bedrijf Arlinda, die in totaal 24 fokkerijawards won. 'Ze kochten nooit vee aan en maakten consequent gebruik van niet geteste, vaak eigengefokte stieren. Hoe konden de koeien op Arlinda dan zo

goed zijn? Omdat er consequent gebruikt werd gemaakt van het aAa-systeem.' Oud-bestuurslid van de aAa-vereniging en melkveehouder Jan Zwolle uit Meppel was een van de columnisten tijdens de aAa-vergadering. 'Wij zijn geen fokker, want dan moet je altijd met de nieuwste ontwikkelingen mee. Op ons bedrijf gebruiken we het aAa-systeem al sinds 1989.'

Oog van de meester

Zwolle stelde samen met de andere bestuursleden in de beginjaren van de aAa-vereniging een aantal doelen op. 'We probeerden meer bekendheid onder veehouders te krijgen en ervoor te zorgen dat meer stieren aAa-codes kregen. Nou, we hebben geweten hoe moeilijk dat was. Mensen begrepen ons niet en wilden ons niet begrijpen.'

Jeroen van Maanen, melkveehouder in Zeewolde, sloot de jaarvergadering af met een column. 'Een jaar of tien geleden moest ik een avond verzorgen samen met de huidige voorzitter van de aAa-vereniging Johan van Houwelingen. Ik stond te boek als indexfokker, hij als aAa-gebruiker. Het kan raar lopen, maar gelukkig is bij mij zo'n tien jaar geleden het kwartje gevallen en ben ik ook met aAa begonnen. Ik vind het fantastisch dat in een fokkerijwereld die zichzelf meer dan ooit op de borst klopt vanwege eigen functioneren, een even simpel als ingenieus systeem als aAa na zestig jaar nog niets aan kracht heeft verloren', aldus Van Maanen.

'Toen mijn opa vroeger een paard kocht, joeg hij hem honderd meter over de straat en wist hij of hij goed was. Nu worden paarden gescand en koeien binnenstebuiten gekeerd met behulp van genomics. We vertrouwen niet meer op het oog van de meester. Maar we spreken toch nog altijd lovend over Tops, Silver en Bill? Ze waren het resultaat van aAa-paringen.'

Germ Hoekstra, slager te Wirdum:
'Het is schitterend werk. Ik maak wat de mensen lekker vinden.' (LC)

Cees van Bruchem, voormalig onderzoeker LEI:

'Niet dat ik koeien in het landschap niet mooi vind, maar een koe mag niet gedegradeerd worden tot garnering van het landschap. Ze mag evenmin worden gereduceerd tot een wandelende melkfabriek, waar je tegen zo laag mogelijke kosten zoveel mogelijk melk uit moet zien te krijgen. De koe moet koe blijven.' (AgD)

Jan van Weperen, melkveehouder te Oosterwolde:

'Mijn aarzeling voor genomics is weggenomen doordat genomicsselectie goede koefamilies belooft met fokwaarden, die tot dusver onterecht nooit bovenkwamen.' (NO)

Jelte Wiersma, journalist:

'Boeren en ook veel burgers vinden het omploegen van Nederland voor natuurgebieden overbodig. Boerenland levert voedsel en is vaak schitterend. Lege vlakken of juist glooiende coulissenlandschap: veel mensen houden daarvan. En waarom moeten polders met koeien worden ingeruild voor natuur met wolven, wilde zwijnen en herten?' (Ev)

Sjoerd van de Wouw, actievoerder Wakker Dier:
'Boeren die beweren dat weidegang wat betreft dierenwelzijn nauwelijks een pre

is, hebben hun boerenverstand verloren. Het op stal houden is voor de melkproductie, niet voor de koe.' (LC)

Ron Iwema, melkveehouder te Rasquert:

'Ik maak me er niet zo druk over of mijn koeien nu 50 of 60 liter melk produceren. De een geeft nu eenmaal meer dan de ander. Als de kwaliteit maar goed is.' (Vp)

Pieter de Boer, melkveehouder te Stiens:

'Als de achterhand van een vaars niet goed in elkaar zit, zal ze nooit 100.000 kg melk produceren. Dit geldt eveneens voor de allergrootste vaarsen. De belangrijkste voorwaarde is dat koeien sterk en correct gebouwd zijn, goed beenwerk hebben en geen diepe uier krijgen.' (Hp)

Herman den Blijker, chefkok:

'Weet je dat de koe bijvoorbeeld tweeëndertig heerlijke vleesstukken heeft? Daar kun je zo veel mee variëren.' (Pv)

Nico Bons, melkveehouder te Otterland:

'De Italiaanse en Zwitserse kampioenskoeien zijn echt nog een stukje beter dan onze topers. Wij hebben zeker nog een aantal jaren nodig om tot ons doel te komen.' (NO)

Elsbeth Stassen, hooqleraar Dier en samenleving:

'Een hoge productie bereik je door uitgekend te voeren en door fokkerij. Het zegt niet zoveel over het welzijn van de

koe. Zeker niet als de gemiddelde leeftijd van de hoogproductieve koeien niet meer dan zes jaar is.' (LC)

Jos Knoef, melkveehouder te Geesteren:

'Laatrijtheid is een belangrijk getal dat aangeeft dat een koe steeds meer produceert naarmate ze ouder wordt. Dit kan alleen als ze geen problemen heeft en dus makkelijk oud kan worden. Een hoge productiefokwaarde, geschat op drie lactaties, moet niet worden overschat. Na drie lactaties is een koe nog lang geen tientonner.' (Hp)

Alexander ten Have, vee-exporteur te Ommen:

'Nederlands vee heeft een goede naam. Maar overdrijf het niet. Denk niet dat we in Nederland de enigen zijn met verstand van koeien. En sentimenten als trots en historie doen in de internationale handel nauwelijks ter zake.' (St)

Sietze Henk Haytema, melkveehouder te Koudum:

'Ik geniet ervan dat wij iets in de stal hebben wat een ander ook graag ziet. Rijk worden we niet van de fokkerij, maar het is een prachtige hobby, die geen geld kost.' (Hp)

Herman den Blijker:

'Vaak komt ons vlees uit het buitenland. Waarom? Nederland is een zuivelland, hier lopen vooral melkkoeien in de wei. Dus wat aten we dan in Nederland? Stieren en uitgemolken melkvee.' (AD)

Bronnen: Leeuwarder Courant (LC), Agrarisch Dagblad (AgD), Nieuwe Oogst (NO), Elsevier (Ev), Veldpost (Vp), HI plus! (Hp), Privé (Pv), de Stentor (St), Algemeen Dagblad (AD)